

Innst. O. nr. 90

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra sosialkomiteen

Ot.prp. nr. 56 (2002-2003)

Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdløven

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Sosialdepartementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

I proposisjonen foreslås enkelte materielle endringer samt lovtekniske justeringer med sikte på klargjøring og forenkling. Realitetsendringene foreslås å tre i kraft 1. juli 2003, mens de mer lovtekniske justeringene foreslås å tre i kraft straks.

Forslagene gjelder:

- Forlengelse av perioden som det kan ytes rehabiliteringspenger med en uføregrad lavere enn 50 prosent.
- Reisetilskott til undervisningsstedet i stedet for rehabiliteringspenger til studenter.
- Justering av kriteriene for pleiepenger ved barns sykehusopphold.
- Ordningen med omsorgspenger ved barns sykdom tilpasses i større grad til dagens familiemønstre.
- Avkortingsreglene for barnepensjon under opphold i institusjon tilpasses tilsvarende regler for voksne pensjonister.
- Lovteknisk presisering av begrepet forventet arbeidsinntekt for gjensvarende ektefelle.
- Lovteknisk presisering om at refusjonskrav fra arbeidsgiver for utbetalte sykepenger ved svangerskapsrelatert fravær kan dekkes tilbake i tid.

- Krav om lese- og sekretærhjelp for blinde og svaksynte skal settes fram for hjelpemiddelsen-tralen.
- Oppretting av henvisningsfeil i §§ 3-6 og 10-8.

2. FORLENGELSE AV PERIODEN SOM DET KAN YTES REHABILITERINGS-PENGER MED EN UFØREGRAD LAVERE ENN 50 PROSENT - FOLKETRYGD-LOVEN § 10-12 FJERDE LEDD

2.1 Sammendrag

Gjeldende rett innebærer at en person som har mottatt sykepenger i ett år og fortsatt er arbeidsufør, på visse vilkår har rett til rehabiliteringspenger. Ett vilkår er at arbeidsevnen er nedsatt med minst halvparten på grunn av en funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom, skade eller lyte. Personer som ikke har rett til sykepenger, får også rett til rehabiliteringspenger dersom de har vært sammenhengende minst 50 prosent arbeidsuføre på grunn av sykdom i 52 uker.

Sykepenger har alltid kunnet graderes helt ned til 20 prosent. Siden 1993 kan også rehabiliteringspenger i slutfasen på visse vilkår graderes ned til 20 prosent i inntil tre måneder med mulighet til forlengelse i ytterligere tre måneder.

Departementet ser behovet for en viss utvidelse av gjeldende ordning, men mener at det på det nåværende tidspunkt ikke er aktuelt å foreslå endringer i de generelle inngangsvilkårene for rehabiliteringspenger om nedsatt arbeidsevne med minst 50 prosent.

Det uttales at perioden på maksimalt 6 måneder på slutten av et rehabiliteringsforløp der en person gradvis kan øke arbeidsinnsatsen opp mot 80 prosent i enkelte tilfeller har vist seg å være for kort. For å kunne gradvis øke arbeidsinnsatsen over en lengre

periode og dermed gjøre veien tilbake til arbeidslivet lettere, foreslår departementet at perioden utvides fra 6 til 12 måneder.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. juli 2003 og gis anvendelse også for løpende tilfeller.

Forslaget vil dels føre til merutgifter og dels til innsparinger. Netto merutgift antas å utgjøre maksimalt 1 mill. kroner på årsbasis. Forslaget har ikke administrative konsekvenser av betydning.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Mølvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Per Steinar Osmundnes, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, støtter at perioden det skal kunne ytes rehabiliteringspenger til personer med en uføregrad lavere enn 50 prosent i rehabiliteringens slutfase, økes fra dagens tre måneder til seks måneder, med mulighet for forlengelse i ytterligere seks måneder. Komiteen er enig i departementets begrunnelse om at dette vil kunne lette veien tilbake til arbeidslivet for den sykemeldte.

3. REISETILSKOTT TIL UNDERVISNINGSTEDET I STEDET FOR REHABILITERINGSPENGER TIL STUDENTER - FOLKETRYGDLOVEN § 10-7 FEMTE LEDD

3.1 Sammendrag

Etter gjeldende rett kan det ytes rehabiliteringspenger til personer som ikke har sykepengere rettigheter når vedkommende har vært sammenhengende minst 50 prosent arbeidsufør i minst 52 uker. Fra 1. januar 2002 kan studenter under 26 år som har vært arbeidsufør i minst 20 uker på grunn av alvorlig sykdom, få rehabiliteringspenger. I stedet for rehabiliteringspenger kan det ytes reisetilskott dersom en person midlertidig ikke kan reise på sin vanlige måte til og fra arbeidsstedet på grunn av sykdom, skade eller lyte. Det er ikke gitt en tilsvarende mulighet til reisetilskott til studentens undervisningssted.

For å lette tilbakegangen til utdanning for studenter etter alvorlig sykdom foreslår departementet at det kan ytes reisetilskott til undervisningsstedet i stedet for rehabiliteringspenger. Reisetilskottet skal dekke nødvendige ekstra utgifter til transport og er

begrenset til det beløp studenten vil ha fått utbetalt i rehabiliteringspenger for samme tidsrom.

Det foreslås at lovendringen trer i kraft 1. juli 2003 og gjøres gjeldende også for løpende tilfeller.

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen merker seg at studenter ut fra eksisterende lovverk kan tilstås rehabiliteringspenger, mens de ikke har den samme retten som alminnelige arbeidstakere til reisetilskott til arbeids- (studie-)stedet alternativt til rehabiliteringspenger. Komiteen ser ingen hensiktsmessighet i denne forskjellsbehandlingen og støtter at også studenter skal kunne tilstås reisetilskott som alternativ til rehabiliteringspenger.

4. JUSTERING AV KRITERIENE FOR PLEIEPENGER VED BARNES SYKEHUSOPPHOLD - FOLKETRYGDLOVEN § 9-10

4.1 Sammendrag

Etter gjeldende rett er det et vilkår for pleiepenge i forbindelse med barns sykehusopphold (ved mindre alvorlig sykdom) at barnet har vært innlagt i mer enn 7 kalenderdager. Stortinget opphevet dette vilkåret ved en lovendring høsten 2002. Samtidig ble det anmodet om utarbeidelse av kriterier og proveny for ytelsen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2003.

Lovendringen som skal tre i kraft 1. juli 2003, gir rett til pleiepenge etter behandling i helseinstitusjon uten hensyn til oppholdets varighet og også etter poliklinisk behandling, dersom pleiebehovet strekker seg over mer enn 7 kalenderdager. Pleiepenge skal utbetales fra 8. dag.

Departementet uttrykker forståelse for at det var ønskelig med en liberalisering av ordningen. Når det gjelder hvilke kriterier som bør settes, uttales bl.a. at dersom pleiepengeretten skal utløses ved at pleiebehovet strekker seg over 7 kalenderdager og uten krav til institusjonsoppholdets varighet (slik som lovteksten lyder etter Stortingets endring) antar departementet at store grupper som i dag dekkes av omsorgspengeordningen, vil kunne falle inn under de nye pleiepengereglene. Bakgrunnen for denne antakelsen er at for de yngste barna vil selv ukompliserte sykdommer kunne medføre pleiebehov på for eksempel 8-12 kalenderdager. Det uttales at de økonomiske konsekvensene av den vedtatte endringen er vanskelige å beregne eksakt, da man ikke vet sikkert hvor mange behandlede barn som har et pleiebehov på mer enn 7 dager og eventuelt hvor langvarig pleiebehov er. På et noe usikkert grunnlag antas årlige merkost-

nader å ligge på minst om lag 170 mill. kroner. I dag er årlige utgifter 14,6 mill. kroner.

Departementet mener at ordningen må utformes slik at den treffer de som i dag faller utenfor både omsorgs- og pleiepengeordningen, og ikke slik at foreldre som i dag får dekket behovet innenfor omsorgs- og pleiepengeordningen, flyttes over i pleiepengeordningen.

Ved den nærmere utforming av kriterier for ordningen vil departementet legge vekt på at den skal være målrettet, forutsigbar og sikre likebehandling. Det vises til at i alt 23 161 barn (dvs. 32 prosent) mellom 0 og 12 år hadde 3-7 liggedager i somatiske sykehus i 2001, og flesteparten av de som har langvarig pleiebehov (utover omsorgsperiodeperioden), og som faller utenfor dagens pleiepengeordning, antas å ligge innenfor denne gruppen. Departementet mener derfor at det vil være hensiktsmessig å innarbeide et kriterium om at barnet må ha vært innlagt i 3 dager.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at pleiepenge skal kunne gis fra 8. dag dersom barnet har vært innlagt i helseinstitusjon i minst 3 kalenderdager.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. juli 2003 og gis virkning for tilfeller når barnet blir innlagt i helseinstitusjon etter dette tidspunktet.

Merkostnader er beregnet til ca. 75 mill. kroner på årsbasis. Det framholdes at endringen innebærer mindretgifter på om lag 90-100 mill. kroner i forhold til den vedtatte lovendringen.

Det uttales at forslaget innebærer en administrativ forenkling i forhold til den vedtatte lovendringen.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at i forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8:123 (2001-2002) ble følgende endring av folketrygdloven vedtatt:

§ 9-10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er innlagt eller har gjennomgått behandling i helseinstitusjon, ytes det pleiepenge hvis barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenge dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. Pleiepenge tilstås når pleiebehovet strekker seg over mer enn sju kalenderdager. Det er vilkår at det ikke ytes pleiepenge etter § 9-11. Pleiepenge etter denne bestemmelsen kan ikke gis begge foreldre samtidig."

Komiteen registrerer at departementet foreslår en endring av dette slik at det etter forslaget i proposisjonen skal ytes pleiepenge bare etter et sykehusopphold av minst tre dagers varighet.

Komiteen vil påpeke at det må foreligge en skriftlig legeerklæring som dokumenterer at det foreligger sykdom hos barnet for at det skal kunne tilstås pleiepenge etter § 9-10. Dette gjelder i dag og vil fortsatt gjelde også etter en lovendring. En slik lege-

erklæring vil inneholde en diagnose, men også en beskrivelse av hvilken sykdom som foreligger, og der tilstanden settes i sammenheng med den undersøkte og behandling som har funnet sted ved den aktuelle helseinstitusjonen. På denne bakgrunn ser komiteen ingen praktiske vanskeligheter ved å kunne tilstå pleiepenge etter sykehusbehandling for barn som er i behov av pleie mer enn sju kalenderdager fra undersøkelsen og behandlingen ved helseinstitusjonen fant sted.

Komiteen ser imidlertid, som departementet, at det kan foreligge et behov for å avgrense hvilke tilstander dette skal kunne gjelde for, slik at ordningen ikke får et utilsiktet omfang.

Komiteen vil påpeke at begrepet helseinstitusjon her må oppfattes som spesialisthelsetjenesten, og at en innleggelse framstår som et rimelig inngangskriterium for at pleiepenge skal kunne utløses, siden dette sannsynliggjør behovet for et døgnkontinuerlig omsorgs- og pleiebehov hos barnet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener imidlertid at selv et institusjonsopphold av to dagers varighet kan nødvendiggjøre omsorg og pleie i etterkant med en varighet på mer enn én uke. Eksempelvis kan en blindtarmoperasjon medføre rask utskrivning etter inngrepet, mens barnet likevel er i behov av pleie og omsorg i hjemmet hele den påfølgende uken. Flertallet ser dermed ikke tre dager som noen logisk nedre grense for innleggelsens varighet, men finner det rimelig at en innleggelse skal ha funnet sted for at pleiepenge skal kunne ytes.

Flertallet mener at innleggelse i helseinstitusjon skal være et inngangsvilkår for å kunne tilstå pleiepenge. Flertallet foreslår derfor at formuleringen "eller har gjennomgått behandling" tas ut av lovteksten. Samtidig som innleggelse blir en forutsetning for å kunne tilstå pleiepenge, skal det etter flertallets syn ikke være knyttet betingelser til innleggelsens varighet for å kunne tilstå pleiepenge.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"I lov 13. desember 2002 nr. 86 om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 9-10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er *eller har vært innlagt i* helseinstitusjon, ytes det pleiepenge hvis barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenge dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. Pleiepenge tilstås når pleiebehovet strekker seg over mer enn sju kalenderdager. Det er *et* vilkår at det ikke ytes pleiepenge

etter § 9-11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen kan ikke gis begge foreldre samtidig."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at Regjeringen har foreslått at pleiepenger tilstås foreldre med pleietrengende barn fra 8. dag, dersom barnet har vært innlagt i helseinstitusjon i minst 3 kalenderdager. Disse medlemmer støtter forslaget og vurderer at dette kriteriet måretter ordningen mot de tilfeller der pleiebehovet er størst. Det vises til at omsorgspenger kan tilstås ved barns sykdom i henhold til folketrygdloven §§ 9-5 og 9-6, og disse medlemmer vurderer at denne ordningen vil fange opp tilfeller som faller utenfor den ordningen med pleiepenger som Regjeringen har foreslått.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 13. desember 2002 nr. 86 om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 9-10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er eller har vært innlagt i helseinstitusjon, ytes det pleiepenger tidligst fra åttende dag regnet fra innleggelsen. Det er et vilkår at barnet har vært innlagt i minst tre dager. Etter utskrivelsen er det et vilkår for pleiepenger at barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. Det er et vilkår at det ikke ytes pleiepenger etter § 9-11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen gis ikke til begge foreldrene samtidig."

5. ORDNINGEN MED OMSORGSPENGER VED BARNES SYKDOM TILPASSES DAGENS FAMILIEMØNSTRE - FOLKETRYGDLOVEN §§ 9-5 OG 9-6

5.1 Sammendrag

Etter gjeldende rett kan en arbeidstaker få omsorgspenger i opptil 10 stønadsdager for hvert kalenderår eller opptil 15 dersom vedkommende har omsorgen for mer enn to barn. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, økes antallet stønadsdager til henholdsvis 20 og 30. Dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet, og dette fører til en markert høyere risiko for fravær fra arbeidet, ytes det omsorgspenger i opptil 20 stønadsdager eller 40 dersom arbeidstakeren er alene om omsorgen.

Legebesøk og annen oppfølging av barnet faller utenfor loven, dersom barnet ikke er sykt/pleietrengende den aktuelle dagen.

Loven tolkes slik at man må ha barnet boende hos seg til daglig og ha foreldreansvar for å være omfattet av reglene.

Det framholdes at kravet om foreldreansvar medfører at flere persongrupper som til daglig utøver omsorg for andres barn, ikke har rett til omsorgspenger for å være hjemme og ta seg av barnet når det er sykt. Dette gjelder først og fremst ny samboer/ektefelle (forutsatt at paret ikke har felles barn), fosterforeldre og homofile samboende.

Departementet finner det uheldig at omsorgspengeretten kun er knyttet til foreldrene uten muligheter for tilpasning til den faktiske omsorgssituasjonen og foreslår at rettighetene bringes mer i samsvar med den faktiske omsorgssituasjonen som dagens familiestruktur medfører. For at samboer som ikke har felles barn med forelderen, skal komme inn under ordningen, foreslås at samboerforholdet skal ha vart i minst 12 måneder, og det foreslås at partnerskap likestilles med ekteskap.

Departementet ser ingen gode grunner til å opprettholde skillet mellom fosterforeldre og andre foreldre, og mener at arbeidsgivers ansvar bør være det samme i de to tilfellene. Det foreslås derfor at omsorgspengerrettighetene også skal omfatte fosterforeldre.

Departementet mener at nødvendige oppfølgingstiltak på grunn av barns sykdom også bør være omfattet av ordningen, selv om barnet ikke kan sies å være sykt eller pleietrengende under oppfølgingen.

På grunn av at folketrygdloven § 9-5 første ledd tilføyes en ny bokstav, må det foretas en teknisk justering av de øvrige bokstavene i bestemmelsen.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. juli 2003. Når det gjelder rett til fri ved barns sykdom, vil Arbeids- og administrasjonsdepartementet vurdere behovet for regelendringer i arbeidsmiljøloven.

Forslaget om at en aleneforelder kan overføre inntil 10 omsorgspengedager til ny ektefelle eller samboer vil medføre mindretgifter for trygden og tilsvarende merkostnader for arbeidsgiversiden. Det uttales at størrelsen på innsparingen er vanskelig å beregne da dette vil være avhengig av hvor mange som ønsker å benytte seg av denne muligheten.

Forslaget om at omsorgspengerrettighetene også skal omfatte fosterforeldre, innebærer merutgifter for arbeidsgiversiden. Departementet antar imidlertid at de økonomiske konsekvensene vil bli ubetydelige.

Departementet legger til grunn at en liten økning av gruppen som har rett til mer enn 10 dager med omsorgspenger, ikke vil gi økonomiske utslag av betydning. Eventuelle merkostnader antas uansett å ligge innenfor de innsparinger som vil komme som følge av forslaget om at en aleneforelder kan overføre deler av omsorgspengekvoten til ny ektefelle eller sambo-

er. De samlede effektene av lovforslagene vil derfor være kostnadsnøytrale for trygden.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen merker seg at dagens regler er utformet med utgangspunkt i den tradisjonelle kjernefamilien, mens de endringer som departementet foreslår, innebærer at samboer i et etablert parforhold (også ved inngått partnerskap) samt fosterforeldre også vil kunne tilstå omsorgspenger for samvær under sykdom med barn man ikke selv er biologisk forelder til.

Komiteen støtter lovendringene og mener at disse vil bidra til at omsorgspersoner nær barnet lettere vil kunne fordele omsorgsoppgavene mellom seg, i stedet for at én person alene må bære ansvaret for omsorgen.

Komiteen ser det også som en styrke at aktuell sykdom ikke skal være en absolutt betingelse for å kunne tilstå omsorgspenger, men at en undersøkelse for å kartlegge barnets helsetilstand, og som nødvendigvis fravær fra arbeidsstedet for pårørende, også gir rett til omsorgspenger. Komiteen merker seg at loven i så fall muliggjør at omsorgspengene også kan omfatte en del av arbeidsdagen og ikke nødvendigvis hele den dagen da undersøkelsen finner sted.

6. AVKORTNINGSREGLENE FOR BARNEPENSJON UNDER OPPHOLD I INSTITUSJON TILPASSES TILSVARENDE REGLER FOR VOKSNE PENSJONISTER - FOLKETRYGDLOVEN §§ 18-8 OG 18-9

6.1 Sammendrag

Etter gjeldende rett skal som hovedregel barnepensjon avkortes når barnet har rett til fri forpleining under langtidsopphold i en helseinstitusjon under statlig ansvar. Barnepensjonen reduseres ikke for innleggelsesmåneden og den påfølgende måned og omregnes bare dersom oppholdet antas å vare mer enn fem måneder. Redusert barnepensjon skal utgjøre 10 prosent av grunnbeløpet når én av foreldrene er død. Når begge foreldrene er døde, skal barnepensjonen utgjøre 25 prosent av grunnbeløpet pluss 10 prosent av tilleggs pensjonen til den av foreldrene som ville fått størst pensjon som gjenlevende ektefelle, eller eventuelt 10 prosent av særtillegget.

Ved lovendring høsten 2001 ble avkortingsreglene for pensjon i institusjon begrenset til langvarig opphold utover ett år mot tidligere fem måneder. Videre ble minsteinntekten som institusjonsbeoeren kan beholde per måned etter avkorting, økt med noen hundre kroner til samme beløp som minsteinntekten i kommunale institusjoner. Dette ble ikke fulgt opp for barnepensjon, noe som anses som en inkurie.

Departementet foreslår at avkortningsreglene for barnepensjonen under langtidsopphold i institusjon tilpasses reglene for voksne slik at barnepensjonen bare skal reduseres når institusjonsoppholdet antas å vare mer enn ett år, og at minstebeløpet under opphold i institusjon settes til 45 prosent av grunnbeløpet når barnet har mistet begge foreldrene.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. juli 2003.

Det uttales at endringene ikke vil føre til merutgifter eller administrative konsekvenser av betydning.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen ser ingen rimelighet i et strengere regime for avkortningsregler i pensjonen til barn under opphold i institusjon enn de regler som gjelder for voksne pensjonister. Komiteen deler departementets syn om at avkortningsreglene for barnepensjon tilpasses reglene for voksne.

7. LOVTEKNISK PRESISERING AV BEGREPET FORVENTET ARBEIDSMINNEINTEKT FOR GJENLEVENDE EKTEFELLE - FOLKETRYGDLOVEN § 17-8

7.1 Sammendrag

Etter gjeldende rett reduseres pensjon og overgangsstønad hvis den faktiske eller forventede arbeidsinntekten er høyere enn halvparten av grunnbeløpet. Ytelsen blir da redusert med 40 prosent av den overskytende inntekt. Selv om den gjenlevende ikke har arbeidsinntekt, kan det fastsettes en forventet arbeidsinntekt. Det forventes at etterlatte under 55 år skaffer seg en arbeidsinntekt på to ganger grunnbeløpet på årsbasis. Det uttales at forventet inntekt kan settes høyere enn to ganger grunnbeløpet dersom det er grunn til det, men at ordlyden isolert sett kan gi inntrykk av at den forventede inntekten skal begrenses til to ganger grunnbeløpet.

Departementet foreslår at det presiseres i folketrygdloven § 17-8 andre ledd at forventet inntekt minst skal utgjøre to ganger grunnbeløpet slik at det vil gå klart fram at forventet inntekt også kan settes til et høyere beløp.

Endringen som foreslås å tre i kraft straks, har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen oppfatter at presiseringen ikke medfører et endret materielt innhold i loven, men kun en presisering for å unngå misforståelser som kan utledes av dagens lovtekst, og støtter på dette grunnlag departementets forslag til endring.

8. LOVTEKNISK PRESISERING OM AT REFUSJONSKRAV FRA ARBEIDSGIVER FOR UTBETALTE SYKEPENGER VED SVANGERSKAPSRELATERT FRAVÆR KAN DEKKES TRE MÅNEDER TILBAKE I TID - FOLKETRYGDLOVEN § 8-20

8.1 Sammendrag

Ved sykefravær som skyldes svangerskap, kan arbeidsgiver få refundert sykepenger i arbeidsgiverperioden dersom arbeidstakeren ikke kan omplasseres til annet arbeid i virksomheten. Departementet har lagt til grunn at søknaden kan gis virkning bakover i tid dersom vilkårene var oppfylt, etter de generelle reglene som gjelder for etterbetaling av sykepenger. Dette går ikke klart frem av lovteksten, og for å klargjøre reglene foreslås en lovteknisk omredigering av bestemmelsen.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks. Forslaget vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser

8.2 Komiteens merknader

Komiteen deler departementets oppfatning av at kombinasjonen av de spesielle reglene som gjelder for sykemelding i svangerskap, og den gravides rett til og behov for ikke å opplyse om egen graviditet på et tidlig tidspunkt i svangerskapet, kan gi uheldige konsekvenser for arbeidsgiver når det gjelder refusjonskrav for sykepenger. Komiteen er enig i at dette kan imøtekommes ved at refusjonskrav fra arbeidsgiver for utbetalte sykepenger ved svangerskapsrelaterte plager skal kunne dekkes også tre måneder tilbake i tid.

9. KRAV OM LESE- OG SEKRETÆRHJELP FOR BLINDE OG SVAKSYNTE SKAL SETTES FRAM FOR HJELPEMIDDELSSENTRALEN - FOLKETRYGDLOVEN § 21-2

9.1 Sammendrag

Fra 1. januar 2003 er hjelpemiddelsentralene gitt myndighet til å gjøre vedtak om lese- og sekretærhjelp. På bakgrunn av dette foreslår departementet at folketrygdloven § 21-2 første ledd andre punktum suppleres slik at krav om lese- og sekretærhjelp som hovedregel skal settes fram for hjelpemiddelsentralen.

Endringen som foreslås å tre i kraft straks, har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

9.2 Komiteens merknader

Komiteen merker seg at hjelpemiddelsentralene fra 1. januar 2003 er gitt myndighet til å gjøre vedtak om lese- og sekretærhjelp, mens slike vedtak tidligere ble gjort ved det enkelte trygdekontor. Komiteen støtter endringen og dermed også presiseringen av dette i lovteksten.

10. OPPRETNING AV HENVISNINGSFEIL I §§ 3-6 OG 10-8

10.1 Sammendrag

Folketrygdloven § 3-6 andre ledd som inneholder hovedregelen om framtidig trygdetid for uførepensjonister, har i dag en henvisning til § 3-5 fjerde ledd bokstav a. Riktig henvisning skal være § 3-5 femte ledd bokstav a, og en endring av dette foreslås å tre i kraft straks.

Folketrygdloven § 10-8 som gjelder rehabiliteringspenger, har i dag i fjerde ledd en henvisning til § 11-8 andre ledd bokstav a. Riktig henvisning skal være § 11-9 andre ledd bokstav a, og en endring av dette foreslås å tre i kraft straks.

11. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

I lov 13. desember 2002 nr. 86 om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 9-10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er eller har vært innlagt i helseinstitusjon, ytes det pleiepenger tidligst fra åttende dag regnet fra innleggelsen. Det er et vilkår at barnet har vært innlagt i minst tre dager. Etter utskrivelsen er det et vilkår for pleiepenger at barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. Det er et vilkår at det ikke ytes pleiepenger etter § 9-11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen gis ikke til begge foreldrene samtidig.

12. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding til I og III fremmes av en samlet komité, mens II fremmes av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til merknadene og til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-6 andre ledd skal lyde:

Framtidig trygdetid som nevnt i § 3-5 femte ledd bokstav a regnes fra uføretidspunktet (§ 12-10) til og med det året vedkommende fyller 66 år.

§ 8-20 skal lyde:

§ 8-20 *Risiko for særlig stort sykefravær eller svangerskapsrelatert sykefravær*

Dersom en arbeidstaker har langvarig eller kronisk sykdom som medfører risiko for særlig stort sykefravær, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepenger i arbeidsgiverperioden. Det samme gjelder for en arbeidstaker som har en sykdom som medfører risiko for gjentatte sykefravær i en begrenset periode. *Blir søknaden innvilget, får avgjørelsen virkning fra den dag trygdekontoret mottok søknaden.*

Dersom en arbeidstaker er sykmeldt på grunn av svangerskapsrelatert sykdom, og tilrettelegging eller omplassering til annet arbeid i virksomheten ikke er mulig, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepenger i arbeidsgiverperioden.

Arbeidsgiveren utbetaler sykepengene i arbeidsgiverperioden og får refusjon fra trygden.

§ 9-5 første ledd og nytt andre ledd skal lyde:

Til en arbeidstaker som har omsorg for barn, ytes det omsorgspenger dersom han eller hun er borte fra arbeidet

- på grunn av nødvendig tilsyn med og pleie av et sykt barn i hjemmet eller i helseinstitusjon,
- fordi den som har det daglige barnetilsynet er syk,
- fordi den som har det daglige barnetilsynet er forhindret fra å ha tilsyn med barnet fordi vedkommende følger et annet barn til utredning eller til innleggelse i helseinstitusjon, eller

d) fordi barnet på grunn av sykdom trenger oppfølging i form av legebekker mv. selv om barnet ikke er sykt eller pleietrengende den aktuelle dagen.

Retten til omsorgspenger etter første ledd gjelder også fosterforeldre.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 9-6 nytt sjette ledd skal lyde:

Når en av foreldrene er alene om den daglige omsorgen, kan opptil 10 av stønadsdagene overføres til ektefelle, eller til samboer når samboerforholdet har vart i minst 12 måneder. Det er et vilkår at trygdekontoret får skriftlig melding om overføringen.

Nåværende sjette ledd blir nytt sjuende ledd.

§ 10-7 femte ledd skal lyde:

Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-8, kan det ytes reisetilskott i stedet for rehabiliteringspenger dersom medlemmet midlertidig ikke kan reise på sin vanlige måte til og fra arbeids- eller undervisningsstedet på grunn av sykdom eller skade. Reisetilskottet skal dekke nødvendige ekstra transportutgifter og begrenses til det beløpet som medlemmet ville ha fått utbetalt i rehabiliteringspenger for samme tidsrom.

§ 10-8 fjerde ledd skal lyde:

Det kan også ytes rehabiliteringspenger i en begrenset periode før et attføringstiltak blir satt i verk dersom medlemmet fyller vilkårene i § 11-5, jf. § 11-9 andre ledd bokstav a.

§ 10-12 fjerde ledd skal lyde:

Rehabiliteringspenger etter tredje ledd ytes i opp-til seks måneder. I særlige tilfeller kan rehabiliteringspenger ytes i ytterligere seks måneder.

§ 17-8 andre ledd første punktum skal lyde:

En gjenlevende ektefelle som ikke har fylt 55 år, forventes å få en arbeidsinntekt på minst to ganger folketrygdens grunnbeløp etter en overgangsperiode på ett år etter dødsfallet.

§ 18-8 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Pensjonen omregnes bare dersom oppholdet antas å ville vare mer enn ett år inkludert hele innleggelsesmåneden.

§ 18-9 andre ledd skal lyde:

Redusert pensjon til et barn som har mistet begge foreldrene, utgjør 25 pst. av grunnbeløpet pluss 10 pst. av tilleggs pensjonen til den av foreldrene som ville ha fått størst pensjon som gjenlevende ektefelle. *Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 pst. av grunnbe-*

løpet. Redusert pensjon etter disse prosentsetsatsene gis også når barnet har mistet sin mor og farskapet ikke er fastslått.

§ 21-2 første ledd andre punktum skal lyde:

Krav om hjelpemidler, *lese- og sekretærhjelp* og tolkehjelp etter § 10-7 første ledd bokstavene a, e, f og g skal vanligvis settes fram for hjelpemiddelsen-tralen.

II

I lov 13. desember 2002 nr. 86 om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 9-10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er *eller har vært innlagt* i helseinstitusjon, ytes det pleiepenger hvis barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er

nødvendig av hensyn til barnet. Pleiepenger tilstås når pleiebehovet strekker seg over mer enn sju kalenderdager. Det er *et* vilkår at det ikke ytes pleiepenger etter § 9-11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen kan ikke gis begge foreldre samtidig.

III

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

- Endringene i folketrygdloven §§ 3-6, 8-20, 10-8, 17-8 og 21-2 trer i kraft straks.
- Endringene i §§ 18-8 og 18-9 trer i kraft 1. juli 2003.
- Endringene i §§ 9-5 og 9-6 trer i kraft 1. juli 2003.
- Endringene i §§ 10-7 og 10-12 trer i kraft 1. juli 2003 og gis virkning også for løpende tilfeller.
- Endringen i lov 13. desember 2002 nr. 86 om endring i folketrygdloven trer i kraft 1. juli 2003 og gis virkning for tilfeller når barnet blir innlagt i helseinstitusjon etter dette tidspunktet.

Oslo, i sosialkomiteen, den 22. mai 2003.

John I. Alvheim
leder

Olav Gunnar Ballo
ordfører